

Un model de desenvolupament inexistent

Un dels principals problemes de l'economia dels països del Magrib és la manca d'un model concret de creixement. L'articulació d'un espai comercial comú, la Unió del Magrib Àrab, no ha reeixit a causa de les diferents velocitats de desenvolupament entre els membres, però, sobretot, per l'enfrontament polític entre el Marroc i Algèria per la qüestió del Sàhara Occidental.

Mauritània, el Marroc, Algèria, Tunísia i Líbia van crear sobre el paper la Unió del Magrib Àrab (UMA) el 1989. Els cinc països del Magrib tenen un producte interior brut (PIB) d'uns 150 milions de dòlars, una superfície de més d'onze vegades l'estat espanyol i més de 80 milions d'habitants amb una renda per càpita de 5.300 dòlars (a l'estat espanyol la renda per càpita és de més de 23.600 dòlars). Des que fou creada, l'UMA ha aconseguit en algunes ocasions, amb moltes dificultats, reunir periòdicament els representants de cada país, però gairebé dos decennis després de néixer, el comerç intern només representa el 3% del total dels cinc membres (entre els països de la Unió Europea és del 60%).

Entre els països del Magrib hi ha problemes comuns, com ara la dependència de l'agricultura (al Marroc representa el 15% del PIB i en depèn el 40% de la població activa), dels recursos naturals (els hidrocarburs signifiquen per a Algèria el 40% del PIB, el 98% de les exportacions i el 70% dels ingressos), la desocupació elevada i l'alta demografia, amb un percentatge de joves que no pot assumir el creixement econòmic del país. Tanmateix, també hi ha economistes que apunten que si l'UMA no ha estat capaç de superar el bloqueig polític intentant reactivar els intercanvis comercials és degut a les diferents

velocitats amb què avança el bloc Algèria-Tunísia-Marroc al costat del de Líbia i Mauritània.

Els desnivells socio-econòmics no s'han suavitzat pels problemes interns i l'evolució que ha implantat cada règim. Els esforços per a reduir la taxa d'analfabetisme a Algèria o Tunísia han estat molt més grans que els del Marroc, on més del 40% de la població manca de la formació mínima.

Dependència europea. Tots els països del Magrib depenen comercialment de la Unió Europea, amb la qual tenen entre el 60% i el 70% dels intercanvis comercials. Aquests dos darrers anys, l'obertura de Líbia al mercat occidental, la implicació en la lluita contra la immigració clandestina i la col·laboració en matèria nuclear, li han anat bastint un nou estatus amb el qual, igual com el Marroc, Tunísia i Algèria, pretén obtenir un acord d'associació preferencial.

L'estat magribí més subdesenvolupada, Mauritània, també va consolidant el camí en solitari cap al nord. Des del cop d'estat de l'agost de 2003, amb el qual es va posar fi al règim del coronel Taya sense vessar ni una gota de sang, els mauritans han donat una lliçó als països africans, perquè han organitzat eleccions presidencials, legislatives i municipals amb transparència i llibertat, segons

els observadors internacionals que s'hi van desplaçar.

"Cada vegada resulta més evident que el fracàs de les polítiques econòmiques al Magrib, més enllà de les restriccions exteriors amb què s'han trobat les economies postcoloniales, té les arrels més profundes en l'àmbit polític, en la incapacitat dels sistemes polítics magribins de transformar les preferències de la població en polítiques d'estat, d'adoptar una legislació que garanteixi un funcionament efectiu dels mercats i d'organitzar una administració eficaç que en garanteixi el compliment"; ho diu l'economista Iván Martín, coordinador del Fòrum Sòcio-econòmic de Casa Àrab. La raó de la desunió de l'UMA, la causa del *no-Magrib*, està fonamentalment en l'enfrontament polític entre el Marroc i Algèria pel contenciós obert del Sàhara Occidental.

Hi ha mostres que les intencions d'acostament són nul·les. L'exemple més evident és la frontera terrestre entre ambdós països, tancada des de 1994 després d'un atemptat en un hotel de Marràqueix del qual el Marroc va fer responsable al seu veí, sumit en aquest moment en una terrible guerra civil. Durant les cimeres de la Lliga dels Països Àrabs ja és un costum vigilar de prop els mandataris d'Algèria i el Marroc, mirar d'esbrinar si s'han entrevistat en privat, si han arribat a cap acord previ que permeti de reactivar l'UMA. Algèria i el Marroc només han accedit a suprimir el visat que els ciutadans d'ambdós països havien d'obtenir per a visitar-se mútuament, i el president Abdelaziz Bouteflika ha tingut diverses trobades amb el rei Mohammed VI, sobre les quals s'ha especulat, però no sembla que hagin donat resultats concrets. El conflicte saharauí, amb més de 30 anys de duració, mina les relacions magribines perquè Algèria acull al desert de Tinduf (al sud del país) més de 150.000 refugiats saharauis governats pel front Polisario, que el règim marroquí considera presoners dels independentistes.

Un colla de gent compra en un mercat al barri de Riyad, de Nouakchott, capital de Mauritània, el país menys desenvolupat del Magrib.

EFE

Entrades de diners. Però si resseguim els punts en comú de les economies del Magrib, hem d'assenyalar la dependència de les remeses dels emigrants a l'estranger. Tant el Marroc (són el 10% del seu PIB, 3 punts més que el turisme i primera font de divises del país) com Tunísia (més del 4% del PIB, per sota del turisme) intenten innovar en les polítiques d'atenció a l'emigrant perquè inverteixi al país d'origen amb un èxit relatiu. La desconfiança en l'administració i la corrupció són les principals causes que fan que l'emigrant es limiti a construir una casa per a la família i crear un petit negoci perquè el germà no hagi d'emigrar, o bé es conformi enviant una quantitat cada mes que permet als seus familiars de millorar el nivell de vida.

Al sector tèxtil, Tunísia (on representa el 40% de les exportacions) i el Marroc (el 25%) han hagut d'assumir

el final de l'acord Multifibres, que els garantia un tracte favorable amb les fronteres europees. En lloc d'enfrontar-se a aquest canvi tan important del sector, des del Magrib cada país va anar fent-hi ajustaments (tancament de fàbriques i acomiadaments) per a continuar essent competitiu.

La pobresa sí que uneix el Magrib, per bé que tampoc no es combat des d'una perspectiva comuna. Prop del 20% de la població d'Algèria i el Marroc viu amb menys de dos dòlars el dia; a Tunísia, el 15%. Els països del Magrib han pogut controlar la inflació, els tipus de canvi s'hi han estabilitzats, la regió podria ser una plataforma de deslocalització d'empreses de la Unió Europea (com ha passat, en el cas del Marroc, per a les centraletes telefòniques), però no hi ha voluntat política ni visió econòmica.

L'any passat un milió de turistes algerians van passar les vacances a Tu-

nísia. El vincle cultural i les possibilitats econòmiques d'una població que fa tot just un lustre que va començar a recuperar la normalitat, demostren que l'acostament entre les societats magribines és molt més avançat que la ineficaç UMA.

Els experts analitzen amb una certa desesperació els resultats del *no-Magrib*. Amb una economia informal a la regió entre un 35% i un 45%, tots cinc països viuen d'esquena mentre creix el contraban a les fronteres. La integració entre els mercats del Magrib seria una realitat si es comptabilitzés aquest flux de mercaderies que, per exemple, a la frontera tancada entre Algèria i el Marroc manté moltes famílies el nivell adquisitiu de les quals només els permet de comprar la mercaderia al mercat negre.

*Carla Fibla
Rabat*